

В

а

ш

а

заява

Д
О

Є

С

П

Л

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Ваша заява до ЄСПЛ:

**Як подати заяву і
якою буде процедура
її розгляду**

Цей документ підготовлено відділом Суду по зв'язках з громадськістю. Цей документ не зобов'язує Суд.

Його мета надати базову загальну інформацію про те, як працює Суд.

За більш детальною інформацією звертайтеся до документів, виданих секретаріатом Суду (що розміщені на сторінці Суду в Інтернеті) та, зокрема, до Регламенту Суду.

Переважна більшість заяв, поданих до Суду, визнаються неприйнятними, тобто Суд відхиляє їх навіть не розглядаючи по суті через невідповідність усім критеріям прийнятності. Рішення про визнання заяв неприйнятними є остаточними і не можуть бути оскаржені.

Отже, аби Ваша заява не була відхилена Судом, важливо дотримуватися усіх критеріїв прийнятності. Перш ніж подати заяву, будь ласка, ознайомтесь з документами на сторінці Суду в Інтернеті, зокрема з Практичним посібником щодо прийнятності, та заповніть контрольний список з тим щоб перевірити чи має Ваша заява шанс пройти стадію прийнятності.

ВИ МАЄТЕ НАМІР ПОДАТИ ЗАЯВУ ДО СУДУ

Формуляр заяви доступний на сторінці Суду в Інтернеті. Завантажте його і заповніть усі розділи без виключень та надішліть до Суду разом із копіями усіх необхідних документів – не з оригіналами, оскільки вони Вам не повертатимуться після завершення провадження. Не звертайтеся до Суду по паперову копію формуляру; роздрукуйте його самі, це збереже Вам час та убезпечить від запізнення з подачею заяви до Суду (ознайомтесь з Практичними рекомендаціями щодо подання заяви та Нотаткою для заповнення формуляру заяви, які доступні на сторінці Суду в Інтернеті).

Якщо Ваша заява неповна, є ризик, що Суд не розглядатиме її, тому важливо, аби Ви ретельно заповнили кожен розділ формуляру заяви. Якщо хоча б один розділ формуляру не заповнений належним чином, або в ньому відсутня необхідна інформація, або якщо Ви не додали копії необхідних документів, Суд може відмовити в реєстрації Вашої заяви без її розгляду.

Ви можете звертатися до Суду однією з двох офіційних мов Ради Європи – французькою або англійською – чи офіційною мовою будь-якої з держав-членів Ради Європи.

Ви не зобов'язані бути представлені юристом на початку провадження. Однак, якщо Ви вирішили скористатися послугами юридичного представника, Ви маєте надіслати до Суду належним чином підписаний документ, що дозволяє Вашому юристові представляти Вас у Суді.

Після того, як Ви заповните всі розділи формуляру заяви, надішліть його разом із копіями відповідних документів на таку адресу:

**The Registrar
European Court of Human Rights
Council of Europe
F-67075 Strasbourg cedex**

Бажано, аби Ви надіслали Вашу заяву рекомендованим листом. Ви маєте надіслати її у терміни, визначені Конвенцією. Датою відправлення Вашої заяви, яку бере до уваги Суд, вважається дата на поштовому штемпелі. **Зауважте, будь-ласка, що заяви можуть надсилатися лише поштою.**

У будь-якому разі, рекомендується відправити заяву **якомога швидше** після того, як провадження на національному рівні завершено остаточним судовим рішенням.

ВИ ЩОЙНО ВІДПРАВИЛИ ЗАЯВУ ДО СУДУ

Ваша заява надійде до канцелярії Суду, яка отримує близько 1500 листів щодня. Через отримання такої великої кількості листів Суд не може одразу ж підтвердити отримання Вашої заяви.

Не телефонуйте до Суду аби з'ясувати, чи дійшла Ваша заява. Суд зв'яжеться з Вами, якщо йому знадобиться додаткова інформація.

Канцелярія відсортує пошту та відправить Вашу заяву до того юридичного відділу, який займатиметься її розглядом, тобто до юридичного відділу, який відповідає за розгляд справ щодо держави, проти якої Ви скаржитесь. Наприклад, заява проти Німеччини скеровуватиметься до юридичного відділу, який займається німецькими справами, оскільки співробітники цього відділу володіють німецькою та обізнані з національним законодавством.

На цьому етапі Вашій справі надається номер та вона вивчається юристом. Однак, це ще не означає, що Суд прийняв Вашу заяву - поки що він її лише зареєстрував. **Якщо Суд зв'яжеться з Вами, Ви маєте відповісти у встановлений термін, інакше досє може бути відхилене чи знищене.**

Коли Суд матиме усю необхідну інформацію для вивчення Вашої справи, Ваша заява буде направлена для розгляду до певного складу Суду.

Протягом усього провадження, яким би довгим воно не здавалося, Вам слід очікувати, коли Суд зв'яжеться з Вами. Через значну кількість заяв, що надходять до нього щорічно (понад 50000), та ще більшу кількість, що перебувають на розгляді, Суд не може підтверджувати отримання листів та документів, які до нього надходять, чи повідомляти Вас про приблизні терміни розгляду Вашої справи.

Провадження у Суді є письмовим. Будь-яка інформація, яку Ви хочете довести до відома Суду, має подаватися у письмовому вигляді.

РОЗГЛЯД ВАШОЇ ЗАЯВИ

1. В якому складі здійснюється судовий розгляд?

Коли Суд матиме всю необхідну інформацію для вивчення Вашої справи, Ваша заява буде направлена для розгляду до певного складу Суду залежно від типу справи: до одного судді, до Комітету чи до Палати.

➔ Якщо Ваша заява вочевидь неприйнятна через те, що не відповідає

усім необхідним критеріям прийнятності, її розглядатиме **один суддя**. Рішення про неприйнятність, винесене цим суддею, є остаточним. Вас повідомлять про це листом, але Ви не отримаєте копію рішення. **Оскаржити рішення про неприйнятність неможливо, так само як і отримати будь-яку додаткову інформацію. Суд закрий справу, а досьє згодом буде знищено.**

- ➔ Якщо Ваша справа вважається типовою, тобто такою, що ставить питання, яке вже вирішувалося Судом у низці справ щодо тієї ж держави, вона розглядатиметься **комітетом з 3-х суддів**. У цьому випадку Вам надішлють лист із роз'ясненням щодо подальшої процедури. **Знову ж таки, Суд сам із Вами зв'яжеться, якщо у цьому виникне необхідність.**
- ➔ Якщо Ваша справа не вважається типовою, вона розглядатиметься **Палатою з 7-ми суддів**. Палата також може визнати справу неприйнятною, і таке рішення буде остаточним, але, якщо вона вважатиме справу прийнятною, то розгляне Вашу справу по суті. Однак, в такому випадку вона спочатку надішле Вашу заяву Уряду – відповідачу з тим, щоб повідомити його про її наявність та надати йому можливість представити свої зауваження. Ці зауваження згодом надішлють Вам, аби надати Вам можливість на них відповісти. Хоча Ви не зобов'язані бути представлені юристом із самого початку провадження, Суд запропонує Вам скористатися послугами юриста на цій стадії. **Знову ж, Суд сам зв'яжеться з Вами з цього приводу.**
- ➔ Для Вашої інформації: жодна заява не передається безпосередньо на розгляд **Великої Палати з 17-ти суддів**, але Палата може відмовитись від розгляду справи на користь Великої Палати чи справа може бути передана на її розгляд на пізнішій стадії провадження. Відмова на користь Великої Палати можлива тоді, коли справа порушує важливі питання щодо тлумачення Конвенції чи коли існує ризик несумісності з рішенням, постановленим Судом раніше. Також справа може бути передана до Великої Палати за клопотанням однієї з сторін протягом 3-х місяців з

дати постановлення рішення Палатою, але Суд задовольняє такі клопотання лише у виняткових випадках.

2. ТРИВАЛІСТЬ РОЗГЛЯДУ

Неможливо сказати, скільки часу в середньому займає розгляд заяви. Це залежить від типу справи, складу Суду, до якого вона передана, від того, як швидко сторони нададуть Суду необхідну інформацію та багатьох інших факторів. **Суд розглядає справи в певному порядку з огляду на важливість та терміновість поставлених питань.** Це означає, наприклад, що найбільш серйозним справам чи таким, що виявляють наявність широкомасштабних проблем, надаватиметься пріоритет, що пояснює чому заява, подана пізніше за Вашу, може бути вже вирішена, тоді як Ваша справа все ще перебуває на розгляді Суду.

3. СЛУХАННЯ

Суд проводить слухання в невеликій кількості справ, що розглядаються Палатою чи Великою Палатою (близько 30 на рік). Якщо він вирішить провести слухання у Вашій справі, Вам про це повідомлять. Всі слухання записуються та їх можна подивитися на сторінці Суду в Інтернеті.

ЗАВЕРШЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ

Суд може закрити справи в різний спосіб.

1. ЗАЯВА ВІДХИЛЕНА

➔ Досьє знищене

Якщо на початку провадження Суд зв'язався з Вами, а Ви не відповіли взагалі чи у встановлений термін, Суд може розцінити це як ознаку того, що Ви не бажаєте подальшого розгляду справи, та закрити провадження. Ваше досьє буде знищене, і Ви не зможете оскаржити це рішення.

➔ Вилучення справи зі списку справ, що перебувають на розгляді Суду

На подальших стадіях розгляду, коли визначено у якому складі розглядатиметься Ваша заява, Суд може вилучити її зі списку справ, що перебувають на його розгляді, якщо Ви не відповісте на його запити у встановлений термін; це також вважатиметься Судом як небажання надалі підтримувати свою справу. Суд також може вилучити справу в результаті дружнього врегулювання чи односторонньої декларації.

Тому важливо, аби Ви відповідали Суду без невиправданих затримок. Інакше він вважатиме, що Ви як заявник незацікавлені в подальшому розгляді своєї справи, і вилучить Вашу заяву зі списку своїх справ чи закріє провадження.

➔ ВИЗНАННЯ ЗАЯВИ НЕПРИЙНЯТНОЮ

Якщо Ваша заява не відповідає одному з критеріїв прийнятності, Суд визнає її неприйнятною, і це рішення є остаточним.

2. ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПО СУТІ

Якщо Ваша заява не визнана неприйнятною, Суд, вивчивши її, може не встановити порушення, або навпаки, визнати, що Ваші права було порушено. Якщо Суд встановлює порушення, він може призначити компенсацію. Зауважте, однак, що за будь-яких обставин Суд не може скасувати рішення національних судів.

Якщо рішення по суті приймається Комітетом, воно є остаточним і не підлягає оскарженню. Рішення по суті, постановлене Палатою, стає остаточним через три місяця після його проголошення. Протягом цих трьох місяців Ви чи Уряд-відповідач можете звернутись із клопотанням про передачу справи на перегляд до Великої Палати. Пам'ятайте, що

Суд задовольняє такі клопотання лише у виняткових випадках. Рішення по суті, що приймає Велика Палата, є остаточними і не підлягають оскарженню.

Коли рішення, яким встановлене порушення, стає остаточним, Суд передає досьє до Комітету Міністрів Ради Європи, який відповідає за нагляд за виконанням рішень Суду. На цьому провадження у Суді завершується.

Висновок: важливо дотримуватись критеріїв прийнятності при поданні заяви до Суду. Якщо Ви цього не зробили, Суду доведеться відхилити Вашу заяву не розглядаючи Ваших скарг. Крім того, коли Суд визнає заяву неприйнятною, це рішення є остаточним. Він не переглядатиме Вашу справу і не розглядатиме нову заяву з того ж питання.

КОРИСНА ІНФОРМАЦІЯ

■ АНОНІМНІСТЬ

Документи, що стосуються провадження у Суді, є доступними для широкого загалу. Якщо Ви бажаєте приховати своє ім'я, Ви маєте зазначити це при заповненні формуляру та пояснити, чому Ви не хочете, аби інформація про Вашу особу розголошувалась.

■ ДРУЖНЄ ВРЕГУЛЮВАННЯ

Якщо Суд вважатиме справу прийнятною, він намагатиметься, аби Ви та Уряд досягли згоди – дружнього врегулювання. Якщо це виявиться неможливим, Суд розгляне Ваші скарги та постановить рішення.

■ ОДНОСТОРОННЯ ДЕКЛАРАЦІЯ

Якщо Ви невинувато відмовляєтесь від пропозиції щодо дружнього врегулювання, суд може виключити Вашу заяву зі списку своїх справ після того, як Уряд зробить декларацію, у якій він визнає порушення та візьме на себе зобов'язання надати Вам адекватну компенсацію.

■ ТИМЧАСОВІ ЗАХОДИ

Ви можете клопотати про застосування тимчасових заходів захисту, але лише у випадку неминучої небезпеки чи серйозної загрози для Вашого здоров'я, наприклад, якщо Вас мають скоро вислати до країни, де Ви ризикуєте бути підданим тортурам.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

■ ЯКЩО Я ЗВЕРТАЮСЬ ДО СУДУ, ЧИ ОЗНАЧАЄ ЦЕ, ЩО Я НЕ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ ВИКОНУВАТИ ОСТАТОЧНЕ СУДОВЕ РІШЕННЯ, ВИНЕСЕНЕ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНІ?

Ні, звернення до Суду не призупиняє національних рішень. Ви маєте виконувати остаточні рішення національних судів, навіть якщо Ви подали заяву до Суду.

■ ЧИ МОЖЕ СУД ДОПОМОГТИ МЕНІ У ПОШУКАХ ЮРИСТА?

Ні, Суд не може допомогти Вам у пошуках юриста. Звертайтеся, наприклад, до Вашої місцевої колегії адвокатів та запитайте список їх членів.

■ ЧИ МОЖЕ СУД ДОПОМОГТИ МЕНІ ЗАПОВНИТИ ФОРМУЛЯР ЗАЯВИ?

Ні, Суд не може допомогти Вам із формуляром заяви. Суд має залишатись безстороннім у всіх провадженнях, які у ньому відбуваються. Тому все що він може зробити - це скерувати Вас до документації для заявників, яку Ви можете знайти в Інтернеті, та яка містить усі документи та інформацію, що необхідні для подачі заяви.

■ ЧИ ІСНУЄ СИСТЕМА ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ?

Так. Однак, ви не можете звертатися по правову допомогу на самому початку провадження, а тільки коли справа передана Уряду-відповідачу для надання зауважень. Зверніть увагу також на те, що правова допомога не надається автоматично всім, хто її запитує.

■ ЯКЩО Я ОСОБИСТО З'ЯВЛЮСЯ ДО СУДУ, ЧИ ЗМОЖУ Я ПОЯСНИТИ СВОЮ СПРАВУ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ЧИ ЗРОБИТИ ЩОСЬ, АБИ ПРИСКОРИТИ ЇЇ РОЗГЛЯД?

Жодним чином. Провадження у Суді письмове і приїзд до Суду абсолютно нічим не допоможе. Це марна трата Вашого часу.

■ **ЧИ МОЖЕ СУД НАДАТИ МЕНІ ЮРИДИЧНУ КОНСУЛЬТАЦІЮ?**

Суд не уповноважений надавати юридичні консультації щодо формальностей чи кроків, яких Вам слід вжити у власній країні. Щодо провадження у Суді, все детально роз'яснено в інформаційних документах, що містяться на сторінці Суду в Інтернеті. Суд не може сказати Вам якими є шанси на успіх Вашої заяви; Вам слід просто чекати на винесення рішення щодо прийнятності чи по суті Вашої заяви.

■ **ЧИ МОЖЕ СУД ВЖИТИ ЯКИХОСЬ ЗАХОДІВ У КРАЇНІ, ПРОТИ ЯКОЇ Я ПОДАЮ ЗАЯВУ?**

Ні. Суд не вживатиме будь-яких заходів у Ваших інтересах в органах влади, проти яких Ви скаржитесь. Однак, у виключних випадках, він може просити національні органи влади вжити певних заходів чи не вчиняти певних дій до того, як у Суду буде нагода розглянути справу (ця можливість переважно обмежується справами, у яких заявникові загрожує ризик серйозної фізичної шкоди).

■ **ЧИ РОЗГЛЯДАВ СУД СПРАВИ ПОДІБНІ ДО МОЄЇ?**

Рішення Суду оприлюднюються на його сторінці в Інтернеті. Ви може пошукати серед існуючих рішень, аби дізнатися, чи розглядав Суд у минулому якісь справи, що схожі на Вашу.

■ **ЯКЩО МОЮ ЗАЯВУ ВИЗНАЛИ НЕПРИЙНЯТНОЮ, ЧИ МОЖУ Я ОСКАРЖИТИ ЦЕ РІШЕННЯ?**

Рішення про неприйнятність є остаточними і не можуть бути оскаржені. Це свідчить про те, наскільки важливо для заявників переконатися у тому, що вони дотрималися усіх критеріїв прийнятності, перш ніж подавати заяву до Суду.

■ **ЯК Я МОЖУ ОТРИМАТИ ІНФОРМАЦІЮ ПРО МОЮ СПРАВУ?**

Суд не може відповісти на всі запити, що до нього надходять, про інформацію щодо руху справ, які перебувають на його розгляді. Оскільки провадження у Суді письмове, Суд напише Вам, якщо йому буде потрібна додаткова інформація, чи при переході на інші етапи провадження. Інформація також може бути знайдена на сторінці Суду в Інтернеті (щодо повідомлень Уряду, щодо питань до сторін, рішень про прийнятність, тощо).

Ваша заява до ЄСПЛ :

Як подати заяву і якою буде процедура її розгляду

European Court of Human Rights
Council of Europe
F-67075 Strasbourg cedex

www.echr.coe.int